FLORIN MUGUR

„Cartea regilor"

Probabil spre a marca o continuitate de atmosferă şi de motive, Florin Mugur republică Ia sfîrşitul recentei sale culegeri poeme din ***Mituri*** şi din ***Destinele intermediare,*** pe cele mai apropiate ca tonalitate. Aşa încît. fără să fie pe de-a-ntregul inedită, ***Cartea regilor*** (Ed. *Eminescu,* 1970) este de o remarcabilă unitate stilistică şi, neîndoielnic, punctul maxim pînă azi al creaţiei poetului. Ce ne izbeşte înainte de toate este luciditatea cu care Florin Mugur îşi gîndeşte poezia în funcţie de un anumit principiu constitutiv; tot ce contravine acestui principiu e lăsat de o parte. ***Cartea regilor*** este o carte a viziunilor sumbre, groteşti, popuiată de făpturi stranii sau caricaturale, de chipuri livide şi guri căscate într-un urlet perpetuu, îngeri cu aripile zdrenţuite, regi călărind pe iepuri şchiopi, bărrîni umflaţi, păsări şi animale moarte, cîini ce tremură uzi sau lupi îmblînziţi şi puhavi ce seamănă ca nişte şobolani imenşi. Lume de coşmar, care te face să te gîndeşti la bestiariile medievale, la ***Capri chos,*** la Bosch, la Munch. Imaginaţia e în primul rînd plastică, deformantă şi originalitatea trebuie căutată în capacitatea aceasta de a halucina treaz a poetului, în lirismul „negru", al măştii sau al rictusului, al parodiei sarcastice. Titlul, de altfel, poate fi legat de cărţile regilor biblici, numai că avem de-a face cu nişte regi ilari şi groteşti:

.,Cum să fii rege? întreba. / Sosim / întotdeauna prea tîrziu / la locul g/oriei / Noi, Zeus călărind pe iepuri şchiopi, / noi rob senin cu capul plin de lună, / noi, cel ce calcă temător pe nimburi sparte - / cum să fim rege? // într-adevăr, cum să fim rege? clama Regele ".

Este parodiată ideea de sfinţenie morală, aureola nimbului celor aleşi; *„Mori de vînt cu o mie de aripi, cocoşi, / pitici sălbatici, trîmbiţe de pene, / cocoşi, regi albi, armate răvăşite, / vă iau de picioare şi vă rotesc / deasupra capului / şi se face o aureolă de ţipete / deasupra capului meu - /sînt sfintul duh cel fără duh / al cucurigului".*

Biblic este şi motivul din ***Rug*** unde un Cain modern pregăteşte pe îndelete rugul pentru fratele său Abel, dîndu-i mai întîiul sărutului lui Iuda pe gură:

„ Marele inchizitor despică lemne / cu toporul cel sfînt, / cineva îi pune masa / oaspetelui cu cămaşă de rouă, / cineva se joacă, / îi suflă cenuşa de pe genunchii vechi, / Dumnezeule, / şi poate că fratele cel palid / îl sărută / vîrîndu-şi faţa / în barba lui galbenă şi zburlită / ca

un roi de albine / poate, / Dumnezeule, | fratele cel palid / îl sărută pe gură, / înainte de-a aprinde focul din mijlocul curţii | şi apoi aprinde focul".

Se observă însă o anume lipsă de ingenuitate (mai ales în ciclul ***Sfinta familie),*** poetul exagerînd efectele prin artificiu şi patetism. El este pe urmă prea crispat, părînd a delibera totul, în cele mai mici amănunte; notabil rămîne mai cu seamă acel lirism al labirintului moral, sufletesc, pe care-l întîlnim la o parte din artiştii ieşiţi din experienţa expresionismului sau a suprarealismului, fantasticul plastic din ***Miraj:***

„ Un scaun în mijlocul pieţii golite. || Şi ce laţuri de spînzurătoare atîrnă / deasupră-i, ce smulgeri din mîini şi de haine, l de vechi decoraţii, de sceptre, de aripi murdare. //Şi dac-ar fi numai in mintea mea, / să-l ducă ploaia / sau să-l şteargă un copil /' cu muchea palmei. // Dar el există toată noaptea. Şi sînt sigur / că s-a mişcat, că mîine dimineaţă / am să-l găsesc în faţa casei mele f negru, brutal, sigur pe sine însuşi | smucindu-şi cele o sută de steaguri ferfeniţite / şi cei o sută de regi mizerabili / agăţaţi de spătarele lui urllnd"

(România literară, nr. 48, 1970)

„Cartea prinţului"

Florin Mugur scrie de mai multă vreme poezie, nu îndeajuns discutată de critică, foarte interesantă totuşi prin amestecul de gravitate şi funambulesc, mereu la limita dintre securitatea frisonantă şi o anume artificialitate a imaginilor şi a tonului. Recentul lui Volum, cuprinzînd şi unele poeme mai vechi (cu uşoare retuşuri), este remarcabil şi, cel puţin în ciclul iniţial, superior celor precedente.

Ce se constată deîndată este că obsesia shakespeareană a poetului (în ***Mituri,*** de exemplu, era un întreg ciclu intitulat ***Castelul Ehinore,*** în ***Destinele intermediare,*** figuraţia shakespeareană abundă) s-a purificat de numele şi de metaforele concrete pe care lectura scriitorului englez le procura, rămînînd însă la fel de puternică în esenţa ei. Avatarurile unui poem intitulat întîi ***Hamlet,*** apoi ***Himera*** şi acum ***Englitera*** arată exact cum s-a consumat acest proces de absorbţie lirică. La început, Hamlet, Ofelia, Falstaff, Horaţio şi ceilalţi intrau de-a dreptul în scenă, simboluri livreşti ale unei stări de spirit greu de precizat, suspectă de contrafacere. Era cu neputinţă de stabilit ce şi cît pune poetul de la sine în recuzita shakespeareană, mai ales că însăşi această recuzită putea stîrni emoţia noastră prin simplă asociere culturală *(„ Eşti sluga regelui - îmi spune prinţul, / ghicindu-mă după*

perdele..." - fiind vorba, se-nţelege, de Polonius). Analizate la rece, multe poezii semănau de aceea cu simularea unui spectacol într-un decor de teatru. Se simţeau afectate şi cartonul, în ***Cartea prinţului*** poetul şi-a asimilat pînă într-atît imaginaţia shakespeareană încît se poate dispensa de recuzită: rareori se mai referă la personajele sau la locurile celebre, sugestia lor trecînd înlăuntru; dar atmosfera generală continuă să fie frapant shakespeareană: *„Sînt, la început, acele ceasului / făcîndu-şi rondul — / soldaţii cenuşii, sus, în turn. // Uite, se-ntorc de la lucru / călăi obosiţi / iubindu-şi femeile. // Intrăm / într-o ţară primejdioasă ca Luna. / Puneţi-vă haine de fier, să nu zburaţi, / Intrăm în regatul ascuns al bănuielii",* Regatul Danemarcei din ***Destinele intermediare*** a devenit Englitera abstractă de aici, „regatul meu vesel", cum se exprimă poetul cu un vers caracteristic, iar Hamlet a devenit Prinţul, cu alte cuvinte Poetul însuşi, natură dilematică şi contradictorie. Este ipostaza cea mai complexă de pînă acum, care le însumează pe cele anterioare: loarr fără ţară şi bufon, tînăr patetic şi bătrîn ilar, cinic şi înţelept, nici numai Hamlet, nici numai Valter nebunul (din cîteva poeme reluate în ciclul secund), ci toţi la un loc.

Iată exemplele notabile, în ***Strofe,*** prinţul-poet e o apariţie adolescentin-hieratică, purtîndu-şi cu graţie cartea în mînă, ca Hamlet în peregrinările lui prin Elsinore:

„Matinal şi singur trece - /prinţ pe străzile Himerei / Primăvara îşi retrage / tinerii soldaţi în turnuri / leneşe, de murmurări. // Trece prinţul, corifeul / corului înalt de şoapte - / trece lent, cu cartea-n braţe. / Capul său august e-o urnă / cu cenuşă de argint".

în ***Dans cu cartea,*** prinţul-poet este un soi de Falstaff, ţopăind ca un măscărici: *„Pe patul meu / dansează bătrînul prinţ / cu cartea-n braţe. / ti şiruie udă cămaşa pe umeri / îi piuie nasturii veseli - / el ţopăie plin de scîntei şi de ţepi".*

în ***Bibliotecă,*** el este un bătrîn visător, purtîndu-şi cartea ca pe un semn distinctiv dar fără a o mai deschide, căci toată blînda lui curiozitate se reîntoarce acum spre viaţă. Este o poezie frumoasă ce se cade citată în întregime: *„De sub frunzele pline de ghimpi / rîtfnd / bătrînul prinţ culege smeură. // In urma prinţului / cărţile drepte / lemne puternice pentru o iarnă lungă. // Fruct delicat al paradisului căzut / în palmele alunecînd uşoare / de pe obrazu-nsîngerat al cărţii. // Smeură, smeură, / stafie mică / pitindu-se sub frunze. // A fost sau nu? Rămîne-n capul negru / al prinţului un fum înmiresmat / mirosul unei fete care fuge ".*

Să mai semnalez, în sfîrşit, ipostaza meditaţiei sarcastice din ***Poetul:*** *„ Te-ai găsit şi tu prinţ. / Ce fel de prinţ? / Cenuşă, tronul tău - /*

suflu si zboară. // Pe tobele tale / cad grăunţe de flori - / cine s-audă / sunetul tobelor? // Prinţi ca tine / o mie pe lume / cu cămăşile / roase de brumă // Unde-s regatele voastre / păcătoşilor? / Pretutindeni în văile tinere tronuri / risipite ca vrăbiile ".

Oricît convenţionalism ar intra în aceste poeme lapidare şi cu un timbru enigmatic, ele rămîn autentice prin imaginaţia febrilă, în acelaşi timp serioasă şi burlescă, anxioasă şi sarcastică. Lirismul este pe alocuri vibrant ca o reţea de curent electric. Autorul corectează o mai veche înclinaţie, poetizantă prin metafore îndrăzneţe, cum ar fi aceea a dinţilor ce păzesc regatul cuvintelor, sugerînd nu ştiu ce ferocitate ascunsă: *„ Dinţii, foarte tinerii dinţi / abia ieşiţi dintr-o lună de zahăr / neprihăniţii, singuraticii dinţi - / capul tău negru luminat de-aceste / fiinţe integre. || Cum să duci cu bătrinul, greoiul tău cap / atîta dragoste? Ei sînt douăzeci sau treizeci / ei păzesc regatul ud al cuvintelor / ei sînt copilăroşi, ei sînt fără cruţare / ei vor trăi mai mult decît tine // ei vor fi în pămînt cu vîrfurile-n sus / ei vor fi sub talpa goală a lui Venus. / Cine eşti tu să ai dreptul la treizeci de dinţi / domnule principe a cărui cenuşă / o suflu din palmă?"* Tot aşa de bizare şi de puternice în prefăcuta lor ceremonie sînt două-trei poeme de dragoste. Numele Ofeliei nu se mai pronunţă, dar nu e ea fata nebună din ***Melodie,*** terorizată de un astral iubit? *„ Ea era pe jumătate nebună / ea era mereu asurzită de zgomotul sîngelui. / Sluga ta, prinţule, ţipa - / numai mergi mai încet. || Fata nebună luminînd în patul / fierbinte, răvăşit de păsări lacome. /Cum să-i ating/genunchii aţipiţi ca doi copii? //Sluga ta, prinţule /să-mi iei auzul /să nu te mai aud/să nu mai fii. //Şi o priveam ce frumoasă e /pe jumătate nebun, / o priveam asurzit - / timpan uriaş, plin de găuri ce fumegă lent".* Probabil că ultima strofa e cea mai frumoasă din carte, iar dacă în ***Un chip*** gesturile sînt oarecum exagerate *(„Pe vîrfurile genelor îţi puneam /palma tiranică - /stai, nu fugi! / Cade-o floare pe umerii tăi inocenţi"),* în ***Moment senin*** ritualul erotic este din nou superb graţios, copilăresc şi totodată plin de spaima morţii: *„Şi toată noaptea părul ţi-l vojtfjesface, părul - / umbrela mea de aur copilăros pe care / deasupra capetelor stinse o ridic. //Să-ţi tremure de frica morţii sinii /curaţi ca lacrimile toată noaptea. //Si toată noaptea în regatul meu /subţire, cu pereţii molateci ca zăpada / Să-ţi sărut sînii, pînă vor începe / să-mi lumineze dinţii fericiţi || Să te iubesc o noapte în ţara mea subţire / şi stelele puţine să aibă faţa neagră / de frica morţii. Pure, două lacrimi / să tremure înalt deasupra mării".*

Mi-au plăcut mai puţin poeziile din penultimul ciclu (celelalte fiind în genere reluări, din cele mai reuşite ale poetului), unde aceeaşi

materie este sistematizată în versuri uneori admirabile, însă reci şi monotone, în linia hieratic-decorativă din *Strofe („ Trece prinţul trist cu cartea"* etc.) sau retorice, şiroind de cuvinte ca jgheaburile după ploaie. Impresia de artificialitate vine şi din repetarea unor imagini şi atitudini prea studiate. E vorba aici de manierism ce constă în saţietatea de cuvîntul rar, căutat sau pur şi simplu frumos, în primul ciclu nu lipseau asperităţile, proza, detaliul grotesc; aici ele au fost eliminate şi versurile suferă de fadoare. Florin Mugur rămîne, în ***Cartea prinţului,*** acelaşi poet subtil şi ironic, capabil de viziuni febrile, stranii, în care feericul ascunde coşmaruri secrete colorate shakespearean.

(România literară, nr. 45, 1973)

„Portretul unui necunoscut"

Trebuie crezuţi poeţii pe cuvînt? Florin Mugur declară în poezia ***Brusc*** din ***Portretul unui necunoscut:*** *„ Recunoscînd / brusc / tema, vieţii mele // şi o imagine, brusc: / capetele munţilor / pline de lacrimi. // Cu adîncă ruşine / lucram / la cea de-a şaptea mea carte. // Aveam 44 de ani. / O gaură neagră-ntre stele / Capetele munţilor / pline de lacrimi".* Trec peste aspectul, cum să spun, îngust bibliografic al chestiunii: ***Portretul unui necunoscut*** nu e a şaptea carte de versuri a poetului, ci, de nu greşesc, a noua, dacă luăm în considerare şi cele două plachete publicate pe cînd autorul avea douăzeci de ani. Faptul de-a începe numărătoarea cu ***Mituri,*** din 1967, e însă mai semnificativ, ca şi mărturisirea poetului că şi-a recunoscut „tema vieţii", reveiată în imaginea munţilor înlăcrimaţi, atît de tîrziu. Să fie vorba de una din acele mărturisiri întîmplătoare şi fără valoare? Sînt convins de contrariul. Evoluţia lui Florin Mugur, fără să fie sinuoasă, a fost lentă, şi abia cărţile din ultimii ani au impus cu adevărat pe poet, ca pe unul din cei mai buni ai generaţiei sale. Chiar faptul că el se dovedeşte capabil de evoluţie îl separă oarecum de majoritatea confraţilor: spre deosebire de ei, Florin Mugur n-a avut o tinereţe poetică remarcabilă, devenind original la maturitate. Poetul este el însuşi numai în această maturitate, în care toate obsesiile s-au copt şi expresia lirică a atins un fel de „perfecţiune" (pun intenţionat cuvîntul între ghilimele), care constă într-o desăvîrşită adecvare la vocea interioară. Lipsită de acea spontaneitate, fermecătoare, dar efemeră, caracteristică poeziei „tinere", lirica lui Florin Mugur este elaborată (dar nu, decît la începuturi, şi contrafăcută) şi lingvistic curăţată de impurităţi (dar nu numaidecît şi caloflă). Poetul e, în definitiv, un **concettist**

(un **concetto** aflîndu-se chiar în poezia citată: *„capetele munţilor / pline de lacrimi"):* un inventator de imagini fără concept. G.R. Hocke folosind termenul pentru o întreagă tradiţie a modernităţii europene l-a interpretat ca pe o alianţă deplină a imaginii şi a conceptului, a intuiţiei cu inteligenţa, a arhitecturii cu ideea: însă nota distinctivă mi se pare a fi tocmai imposibilitatea de a mai distinge în imagine, în forma intuitivă, în edificiul verbal, un concept ori o idee precisă.

O particularitate a acestui fel de poezie (pe care Florin Mugur o ilustrează ca puţini alţii la noi) este ceea ce aş numi tendinţa către ipostaziere. Nimic nu e exprimat direct (confesat) în această poezie: stările sufleteşti, emoţiile momentane ori acele impresii stabilite de noi înşine se sfîrşesc prin a alcătui un autoportret lăuntric, spiritual, toate sînt ipostaziate, obiectivate adică metaforic. Iată un exemplu, între atîtea, în poezia ***Pe jumătate:*** *„ în prăvălia frînghierului / singură / printre otgoane, ştreanguri, suluri de sfoară // pe-un scaun / acoperit cu pînză de sac / stă ţintuindu-şi mîinile-n poală / cu poşeta de aţă Ungă pantoful scllciat / sinuciderea. // A ceasta amintire din săptămma / in care / aproape că n-ai existat // pe jumătate distrus / oho / numai pe jumătate ".*

Aici lucrurile sînt foarte limpezi, căci obiectivarea detresei (în tabloul de interior al prăvăliei, cu frînghii, ştreanguri şi otgoane, în întruchiparea „sinuciderii" într-o femeie şleampătă etc.) e dubiată de mărturisirea ei directă *(„şi tu /pe jumătate / distrus",* apoi ultimele două strofe). Alteori însă ipostazierea este totală şi de aceea devine enigmatică precum o viziune suprarealistă de Magritte: *„ Cele o sută de ferestre ale spitalului /dînd toate /spre fluviu //şi lebăda urcînd cu greu prin aer / un ascensor de serviciu / vopsit alb / gîfîitul ei / deasupra /fluviului // urcînd plnă acolo /la fereastra etajului opt / de unde se-ntindea spre ea mina ta // şi neajungînd / şi prăbuşindu-se brusc/roşie, ruginită"* ***(Lebăda).*** Astfel de „tablouri", „scene" (căci în unele există şi oarecare mişcare epică), „peisaje" nu sînt altceva decît metafore dezvoltate, un fel de uriaşe **concetti,** înlocuind aproape pretutindeni lirismul confesiv, mărturisirea, aşadar expresia nemijlocită a sentimentului.

Fuga aceasta de exprimarea directă caracterizează admirabil lirismul lui Florin Mugur. Poetul însuşi îşi intitulează cartea: ***Portretul unui necunoscut,*** în adevăr, nu despre cineva cunoscut (mărturisit) e vorba, ci despre un necunoscut sau, mai bine, despre măştile sale. Aceste măşti nu au rostul de a-l ascunde pe poet (aşa cum prăvălia frînghierului nu urmăreşte Să ascundă deprimarea şi dorinţa de sinucidere, nici lebăda, fantasma morţii), ci din contra, sînt mijlocul lui

esenţial de a se arăta. Am vorbit de ipostaziere: poetul nu există în afara acestor multiple ipostaze ale sale: Prinţul, Jumătate de om pe jumătate de iepure şchiop, bătrînul domn Bau-Bau şi celelalte. El n-are aşa zicînd un singur obraz pe care să-l poată dezvălui printr-un gest, ci nenumărate şi, chiar dacă înrudite, destul de deosebite. Ipostaziindu-se mereu, poetul devine mereu altul, râmînînd el însuşi: este, în acelaşi timp, el şi altul. Poezia modernă se naşte toată din acest impas: voind să-şi livreze interioritatea, poetul constată că îşi cunoaşte prea puţin propriul secret; încercînd să se mărturisească, se trezeşte privindu-se ca pe un străin despre care nu ştie nimic.

Cartea lui Florin Mugur se deschide cu o splendidă poezie în care ipostazierea ca neputinţă a poetului de a se. identifica e sugerată de autorul însuşi: *„ Ceea ce rămîne sfîşietor după toate plecările / mîndria de a fi întreg, tîrziu | cînd nu mai eşti aproape nimic || poetul -nodurile unui nuc bătrîn / în care se sparg cuţitele de argint / ale grabei || poetul - nu se mai zăresc / din tine l decît urmele lăsate de ceilalţi // una dintre ele / (dar trebuie să te apropii mult, astfel nu vezi nimic) / are forma unei aripi de vultur // o urmă / poate o rană / munca unei dureri prelungite //Şi numai ironia | cu nările blînde şi subţiri ca hîrtia de biblie / suflîndu-ţi în palmă || şi numai nobila, numai înalta arteră aortă / curbîndu-se în bezna trupului / ca o superbă cir/ă de episcop"* Recunoaştem lesne două extraordinare **concetti:** dar ele „definesc" pe poet la fel de puţin cum defineau cele citate înainte o stare a lui sufletească. Un **coneetto** ne instruieşte astfel despre fiinţa poetului. Ce este poetul? Rana lăsată în el de ceilalţi. Existenţa lui aparte metaforizată astfel ca o simţire ultragiată, şocată, pe care numai auto-ironia (ce frumos: *„ cu nările blînde si subţiri ca hîrtia de biblie ")* o garantează. Dacă ipostazierea be opune mărturisirii sentimentale, contemplaţia ironică de sine se opune trăirii pur şi simplu. Există în lirica lui Florin Mugur o fină dialectică, în stare s-o facă trepidantă şi dramatică. Regimul cel mai firesc date fiind dedublarea, ipostazierea, detaşarea de emoţiile proprii - al acestei poezii e unul neliniştit, nevrotic: *„rege al tuturor cutremurelor fine"* Poetul are nervii subţiri, încordaţi şi vibrînd ca nişte srrme de înaltă tensiune. Afectivitatea lui este de un patos rece, calculat; e o afectare nervoasă mai degrabă decît o emoţionalitate; un plîns uscat, fără lacrimi, şi un rîs extenuat, lipsit de veselie.

în general, aici ca şi în volumele anterioare, poezia lui Florin Mugur are ochiul întors spre subiectivitatea proprie şi, chiar dacă nu prin spovedanie, poetul vorbeşte mai ales despre sine. Acest accent pus pe **eu** (şi pe ipostazele lui) dispare o singură dată în chip semnificativ

şi anume în ciclul median al *Portretului unui necunoscut* intitulat *Vară genială.* Schimbarea e profundă şi nu pot deocamdată decît s-o sugerez. *Priveliştile* lui B. Fundoianu într-un registru expresionist -iată expresia cea mai vie. „Tîrgul mărunt", „vara de cocoşi" şi celelalte compun treptat atmosfera unei provincii spirituale, caracterizată de contraste sufocante, culori tari, ţipătoare, apăsătoare şi violente ca o viziune tulbure şi explozivă de sfîrşit de lume: „ *O vară crudă, vara nervilor rupţi, ce geamăt /pierit /sălbăticia lucrîndla temelii/pivniţe vechi, păroase gropi de cactuşi | cactuşi albaştri, cactuşi negri, cactuşi gri ?/ cactuşi bărbaţi, cactuşi femele, plinii / şi văluri lungi de nuntă şi lungi plase / armate de (întări agonizînd / în dormitoarele comune de mătase /'/ şi uriaşul contramarş al umezelii / sîngele caselor gustat şi supt / cactuşi flăminzi, cactuşi mirese, cactuşi pompe | umflîndu-se greoi, neîntrerupt //' zumzetul lor ascuns, foiala, frigul - / şi casele In şiruri lungi şi-n serii /' cum se desprind încete de pivniţele umede / plutind şovăitor sub cerul verii. //' O vară crudă, vara nervilor rupţi, ce geamăt' / Ascultă-I şi priveşte: s-a stins ultima torţă / şi casele golite se luptă albe-n aer 'foşnind brutal în seara cămăşilor de forţă".* Senzaţiile - atît de rafinate, de rasate, aş zice, în alte poeme, - se îngroaşă aici, nevrozitatea devine exasperată, bacoviană, şi iată-ne pe o bizară planetă unde cactuşii-animale invadează flămînzi locurile şi casele, asemeni unor fiinţe extraterestre, într-o „vară baroc" terifiantă şi apocaliptică.

Portretul unui necunoscut e una din cele mai profunde şi mai oiiginale cărţi de poezie din ultima vreme.

(România literară, 35, 1980)

„Spectacol amînat"

„Poemul are un singur cuvînt: trăieşte, soarele, troleibuzul, femeia, mori - restul, vorba prinţului, e gălăgie". Prinţul fiind poetul, adică Florin Mugur, nu putem să nti-i dăm dreptate: niciodată n-a fost mai lapidară poezia lui decît în *Spectacol amînat,* deşi nici „gălăgioasă" nu-rni amintesc să fi fost vreodată. Recentul volum cuprinde numeroase poeme într-un vers sau, mai bine, cu titlul sub care le grupează autorul, minute lirice: definiţii, sentinţe, reflecţii sau, pur şi simplu, imagini frumoase. Iată cîteva, culese absolut la întîmplare, în care lirismul s-a cristalizat:

,, în jurul soarelui pămintul descrie curba riguroasă a unui vers "; „dragostea e uş6dr'a'c'h[k]fru'n'z[j]â'"teiului, spune cîntecul, da, da, şi ca şenila tancului, dragostea, draga de ea"; „aceste cititoare fără

astîmpăr, adolescentele mele cu buze pline de cuvinte imprimate roşu şi albastru pe care le silabisesc pofticioase cu sfîrcurile mioape ale sinilor"; „plînge încet mecanismul rotund al turturelei"; „cu cîteva clipe înainte de sfirşit zăpada devine albastră de parcă ar fi gata să se întoarcă la cer"; „fulgerul, infarctul bătrmului nor"; „o cireaşă pe masa mea goală - are şi ea un destin? ".

Structura acestor cristale lirice este însă numai aparent simplă. O reţea de nevăzute vase sangvine o irigă pe dinăuntru, în carnea rece a poemului există galerii secrete, grote şi abisuri, în care se desfată o fantezie bogată în „meraviglia" baroce: *„şi ne-a rămas doar portocala, portocala, şi-n ea, aţipit, un pui de leoaică (dinţii ei de aur dulce se topesc în gurile ştirbilor) - portocala are prea multă putere, va exploda într-o zi, e o grenadă pe care dumnezeu ne-a aruncat-o pe fereastră ".*

Majoritatea **minutelor** lui Florin Mugur sînt scînteietoare şi profunde, opere de ingeniozitate şi de caligrafie strictă, dar în manierismul cărora anxietatea freamătă ca izvoarele sub lespedea de frunze. Dintre poeţii de astăzi, autorul *Spectacolului amînat* are, probabil, cea mai impecabilă limbă literară. Versul e fragil, sticlos, translucid, gata însă mereu să plesnească de tensiunea lăuntrică. O senzualitate stăpînită, frigul moral şi angoasa îşi caută în el refugiul ca într-o cochilie de melc. Rareori o scriitură mai exactă şi mai calcuiată a „transcris" o intensitate mai mare a emoţiei. Lirismul este friguros şi arzător, o nelinişte captată între pereţii netezi ai unei prisme: *„ Moartea are şapte mii de ani, e o fetiţă - gura ei dulce pe obrazul tău"; „piaţa, poemul, cimitirul - locuri comune; încearcă să le faci ceva mai puţin întunecate "; „ţi gura ta plină de lacrimi cum numără, numără carne ".*

Poezia lui Florin Mugur a ajuns la această puritate remarcabilă, după îndelungi tatonări şi crispări. Poetul a lepădat măştile, cu care s-a jucat începînd de la ***Cartea Regilor*** şi pînă la ***Portretul unui necunoscut,*** simbolistica folclorică şi cărturărească în care şi-a disimulat o vreme sentimentalismul: s-a întors din calea, mai directă, a confesiunii, despuiată de artificii şi semănînd cu un strigăt disperat al inimii, din ***Viaţa Obligatorie.*** S-a împăcat într-un fel cu sine însuşi şi, dacă n-a devenit cu adevărat senin, pare, în orice caz, mai puţin torturat. Nu se mai aude clănţănitul strident, obsedant al dinţilor, care era laitmotivul celor din urma cărţi ale sale. Desigur, muzicalitatea poeziei este tot sincopată, însă arcul instrumentului nervos, care face să vibreze imaginile şi transformă liricele. .mărturisiri într-o ciudată alertă sentimentală:

„ Ia 49 de ani, iată
scriu despre tine cu entuziasm -
de cîte ori să mai spun că nu sînt un om sfîrşit?
ca şi cum m-aş mîndri că mai pot auzi greierii
că mai pot pune virgule
că mai pot cerceta nervii dureroşi din capul păpădiei
ca şi cum te-aş auzi din nou strigîndu-mi: încetează!
sînt atît de puţine femei în viaţa ta incît ar trebui
să-ţi fie ruşine - măcar trei sînt, măcar patru?
tu cu păpădiile tale care seamănă atît de bine cu creierul
unui biet zăpăcit
mai bine numără femei, nu nervi
mai bine numără silabele versului
silabele feminine, auzi?
un vers măreţ se ţine măcar pe cinci femei. "

Imaginea splendidă, pata de culoare, metafora sînt firele de telegraf ale unei emoţii pe cît de discrete, pe atît de insuportabile:

„ o, dac-aş avea putere să inventez
aici pe deal în frigul lui decembrie
macul
suflet fragil şi ascuţit
macul — o imagine răvăşită a sîngelui
o cărticică de amor cu paginile vraişte
căzută-n zăpadă ".

Nu e propriu vorbind obscuritate, cum nu e la nici unul dintre poeţii „puri", ca Ion Mircea, Daniel Turcea (în ***Epifania),*** Gh. Grigurcu, Virgil Mazilescu sau Ion Bogdan Lefter, ci o limpiditate cristalină, rezultată din concentrare şi din epură, fără urmă de hermetism. Dacă sensul nu e imediat perceptibil, raptul nu se datorează vreunui cifru personal sau vreunei simbolistici culturale oarecare (cele două variante ale hermetismului), ci dorinţei poetului de a nu spune prea multe, economiei de cuvinte. Poezia pe care o numesc pură nu e atît de misterioasă, cît sugestivă, învăţată să asculte de principiul mallarmean care i-a dat lui Verlaine şi altora ideea de a suci gîtul retoricii. Numai că dacă, la început, puritatea era strîns legată de o sintaxă bizară şi „defectivă", astăzi ea * pare a-şi fi redobîndit dreptul la enunţuri complete şi, cel puţin la suprafaţă, clare, la descriere, naraţiune sau evocare.

Nu ne mai face impresia că posedă un cod sau un alfabet Morse. Aceasta este şi deosebirea principală dintre modernismul antebelic şi lirica actuală care respinge elocinţa. Nu s-a dat destulă atenţie deplasării de accent şi poezia a fost de aceea citită deseori greşit, în ***Bătrînulasin*** nu există, la prima vedere, decît o descriere, îndeajuns de minuţioasă, sprijinită pe două-trei comparaţii insolite:

„ el e asinul, mereu împovăratul asin
cel care n-a făcut rău niciodată
capul său mare şi greu e lacrima unei spălătoare
e asinul
catîrul
măgarul

dacă-ţi
vine să
rîzi n-ai
decît

şi ce dacă ieri dormea de-a-n picioarelea
în înghesuială, cu capul pe umărul său
şi tresărea cînd tramvaiul se oprea în staţii
e asinul -
atît de plini sînt sacii pe care-i poartă-n spinare
in iulie
încît parcă se zbate în fiecare
un copil
care nu mai poate de rîs ".

Interesul nu constă aici în valoarea simbolică a împovăratului şi stupidului animal, ci în naivitatea chagalliană a imaginii. Fantezia îi dă roată, cu o nespusă, cu o sfîşietoare tristeţe, care ne înduioşează, fără să ne pretindă numaidecît a o descifra. O exegeză hermeneutică ne-ar duce spre un înţeles filosofic sau moral şi ar preface poezia lirică în fabulă. Nu aceasta e însă ideea poetului care vrea, pur şi simplu, să ne provoace compasiunea prin delicata energie cu care face dintr-un biet catîr o apariţie memorabilă liric, oarecum în felul în care proceda Apollinaire în catrenele intitulate ***Le Bestiaire.*** Şi nu remarcăm nici o siluire a sintaxei, mai aproape ca oricînd de aceea din limba comună. Doar un impresionism de esenţă muzicală, evanescent şi încîntător. Poetul merge pe sîrmă între realitate şi impresia,ei; nu e vorba de o traducere, ci de valorificarea capitalului sugestiv al limbii. Chiar şi în

cele cîteva poeme mai ample şi mai dramatice din volum ***(Căruţaşul, Entuziasm, Regi-cerşetori)*** sau în cele cu caracter confesiv ***(Scene, Monumentul artistului, Gest),*** lirismul este la fel de pur, de indirect şi de sugestiv, biografismul fiind doar un punct de plecare pentru reveria poetică, nu mai mult decît un parfum care stăruie în încăperea pe care femeia iubită abia a părăsit-o.

Spectacol amînat este una din cele mai frumoase cărţi de poezie din ultima vreme.

(România Literară, nr. 3, 1986)